

raret salutem, et diceret se ad Christum non pertinere, quoniam non sic præparatus esset ad mortem, ut nulla in illo perturbatio exoriretur, nulla tristitia mentem devotissimam nubilaret. Quoniam ergo periclitarentur membra ejus desperatione, quando propinquante morte aliquis turbaretur, nolens finire miseram vitam, piger inchoare nunquam finiendam; ne ergo desperatione frangerentur, ipsos infirmos suos intendit, ipsa membra sua ultima non valde fortia collegit in sinum suum, ipsa non valde fortia tanquam gallina texit pullos suos; et tanquam alloquitur eos: « Nunc anima mea turbata est. » Agnoscite vos in me, ut quando forte turbati fueritis, non desperetis, sed ad caput vestrum revocetis aspectum, et dicatis vobis: Quando Dominus dicebat: « Anima mea turbata est, » nos in illo eramus, nos significabamur. Turbamur, sed non perimus. « Quare tristis es anima mea, et quare con- » turbas me¹? » Non vis finire miseram vitam? Tanto est miserior, quanto et misera amata est, et non vis finire: minus esset misera, si non amaretur. Qualis est beata vita, quando sic amatur misera vita, tantum quia vocatur vita? « Quare ergo tristis es, anima mea, et quare con- » turbas me? » Habes quid agas. Defecisti in te? « Spera » in Domino. » Turbaris in te? « Spera in Domino, » qui te elegit ante mundi constitutionem, qui te prædestinavit, qui te vocavit, qui te impium justificavit, qui tibi glorificationem sempiternam promisit, qui pro te mortem non debitam sustulit, qui pro te sanguinem fudit, qui te in se transfiguravit, quando dixit: « Anima mea turbata est. » Ad illum pertines, et times? Et aliquid tibi nociturus est mundus, pro quo mortuus est, per quem factus est mundus? Ad illum pertines, et times? « Si Deus pro nobis, » quis contra nos? Qui proprio Filio non pepercit, sed

¹ Psal. XLII, 5.

» pro nobis omnibus tradidit illum; quomodo non et cum » illo omnia nobis donavit¹? » Resiste perturbationibus, ne consentias amori sæculi. Titillat, blanditur, insidiatur: non ei credatur, Christus teneatur.

SERMO CCCVI².

In Natali Martyrum Massæ candidæ (4).

I. SICUT audivimus, et cantando respondimus: « Pre- » tiosa est mors sanctorum Domini, sed in conspectu » ejus³, » non in conspectu insipientium. « Visi sunt enim » oculis insipientium mori, et æstimata est malitia exitus » illorum⁴. » Malitia in latino sermone non eam signifi- » cationem habere solet, quam habet in ea lingua, qua Scrip- » tura locuta est. Malitia enim in latina lingua dici solet, qua mali sunt homines: illa autem lingua malitia dicitur etiam malum, quod patiuntur homines. Malitia ergo isto loco poena intelligitur. Hoc itaque dixit: « Visi sunt ocu- » lis insipientium mori, et æstimata est poena exitus illo- » rum: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus » tormenta passi sunt, » hæc est malitia, « Spes eorum, » inquit, immortalitate plena est, et in paucis vexati, in » multis bene disponentur. Non enim condignæ sunt pas- » siones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ reve- » labitur in nobis⁵. » Sed donec reveletur abscondita est. Et quoniam abscondita est, ideo « Visi sunt oculis insi- » pientium mori. » Sed numquid quia abscondita est,

¹ Rom. 31 et 32. — ² Alias de Diversis 112. — ³ Psal. cxv, 15. — ⁴ Sap. III, 2. — ⁵ Rom. VIII, 18.

etiam Deo abscondita est, apud quem pretiosa est? Ideo « Pretiosa est in conspectu Domini mors sanctorum ejus. » Huic igitur abscondito sacramento oculos fidei debemus, ut quod non videmus, credamus, et mala injuste perpassi fortiter toleremus.

II. Sit nobis electa causa, ne nobis noceat poena. Nam mala causa nullum habet præmium, sed justum tormentum. Non est igitur in hominis potestate quo exitu hanc vitam finiat: sed est in hominis potestate quomodo vivat, ut vitam securus finiat. Neque hoc in potestate esset, nisi « Dedisset Dominus potestatem filios Dei fieri¹. » Sed quibus? « Credentibus in nomine ejus. » Hæc est prima Martyrum causa, hæc est Candida Martyrum Massa. Si causa candida, et Massa candida. Massa enim dicta est, de numeri multitudine; candida, de causæ fulgore. Tam multi comites non timuerunt latrones. Sed etiam si singuli ambularent, muniti essent adversus latrocinium; quia ipsa via fuerat munimentum. « Juxta semitam, inquit, » scandala posuerunt mihi². » Ideo qui non declinat a via, non cadit in scandalum. Habemus autem et summam et fidelem pollicitationem Domini nostri Jesu Christi dicentis: « Ego sum via, et veritas, et vita³. »

III. Omnis autem homo, qualiscumque sit, beatus vult esse. Hoc nemo est qui non velit, atque ita velit, ut præ cæteris velit; imo quicumque vult cætera, propter hoc unum velit. Diversis cupiditatibus homines rapiuntur, et alius cupit hoc, alius illud: diversa genera sunt vivendi, in genere humano; et in multitudine generum vivendi alius aliud eligit et capessit: nemo est tamen quocumque genere vitæ electo, qui non beatam vitam cupiat. Beata ergo vita, omnium est communis possessio: sed qua veniatur ad eam, qua tendatur, quo itinere tento

¹ Joan. I, 11. — ² Psal. cxxxix, 6. — ³ Joan. xiv, 6.

perveniat, inde controversia est. Ac per hoc si quaeramus beatam vitam in terris, nescio utrum invenire possimus: non quia malum est quod quaerimus, sed quia non in loco suo quaerimus. Alius dicit: Beati qui militant. Negat alius, et dicit, Beati, sed qui agrum colunt. Et hoc negat alius, et dicit: Beati qui in foro populari claritate versantur, causasque defendunt, vitam mortemque hominum lingua moderantur. Et hoc alius negat, et dicit: Beati, sed qui judicant, qui potestatem habent audiendi et discernendi. Negat hoc alius, et dicit: Beati qui navigant, multas regiones discunt, multa colligunt lucra. Videtis, charissimi, in omni ista multitudine generum vivendi non placere unum omnibus: et tamen beata vita placet omnibus. Quid est hoc, ut cum omnibus non placeat quaecumque vita, omnibus placeat beata vita?

IV. Ergo definiamus, si possumus, beatam vitam, de qua omnes respondeant: Hoc volo. Quia ergo nemo est, qui interrogatus utrum beatam vitam velit, dicat: Nolo, quaerimus autem quæ sit ipsa vita beata; tale aliquid definire debemus, cui sensus omnis consentiat, et quod nullus dicat: Nolo. Quid ergo, fratres mei, quid est beata vita, quam volunt omnes, et non habent omnes? Quaeramus ergo. Si cui dicatur: Vis vivere? numquid sic audit, quomodo si diceretur: Vis militare? In illa enim interrogatione, quod est: Vis militare? aliqui mihi dicerent: Volo; et forte plures: Nolo. Si autem dicam: Vis vivere? puto nemo est qui dicat, Nolo: Omnes enim natura habent insitum, vivere velle, mori nolle. Item si dicam: Vis sanus esse? puto nemo est qui dicat: Nolo; nemo enim vult dolere. Sanitas etiam in divite pretiosa, certe in paupere est sola. Sed quid prodest opulentia diviti, si sanitas non sit ibi, quæ patrimonium est pauperi? Valde vellet dives lectum argenteum cum pauperis mutare cilicio, si posset

agritudo migrare cum lecto. Ecce ad duo ista consensit omnium sensus, vitam et sanitatem. Numquid omnium sensus consensit ad militiam? Numquid omnium ad agriculturam? numquid omnium ad navigationem? Omnium ad vitam et sanitatem. Cum ergo est homo vivus et sanus, nihil-ne plus quærit? Si sapiat, forte nihil plus debet quærere. Ubi enim est perfecta vita et perfecta sanitas, si quæritur amplius, quid erit nisi vitiosa cupiditas?

V. Habebunt vitam in cruciationibus impii. « Veniet » enim hora, sicut Evangelium loquitur, quando omnes qui sunt in monumentis, audient vocem ejus, et » procedent qui bene egerunt, in resurrectionem vitæ; » qui vero male egerunt, in resurrectionem judicii¹. » Ergo illi ad præmium, illi ad tormentum; et utrique vivunt, nec aliquis eorum mori potest. Illi qui vivunt in præmio, amplectuntur dulcissimam vitam: qui autem vivunt in tormento, cupiunt, si fieri possit, finire talem vitam; et nemo eis dat interitum, ut nemo auferat cruciatum. Sed vide Scripturam loquentem et discernentem: non est dignata talem vitam vocare vitam. In cruciatibus, in tormentis, in ignibus sempiternis noluit appellare vitam: ut ipsum nomen vitæ laudis sit, non mœroris; ut ubicumque audis vitam, tormenta non cogites. Nam in tormentis esse semper, æterna mors est, non aliqua vita. Ipsam vocant Scripturæ mortem secundam, post hanc primam, quam omnes humanæ conditioni debemus². Et mors secunda, et mors vocatur, et nemo ibi moritur. Satius et melius dixerim: Nemo ibi vivit. In doloribus enim vivere, non est vivere. Et unde probamus sic locutam Scripturam? Ecce unde: ex hoc testimonio, quod modo commemoravi: « Audient enim vocem ejus, inquit, et » procedent qui bene egerunt, in resurrectionem vitæ. »

¹ Joan. v, 28, 29. — ² Apoc. ii, 11, et xx, 6-14.

Non dixit beatæ vitæ, sed « In resurrectionem vitæ. » Solum vitæ nomen trahit beatitudinem. Nisi enim consequentem haberet beatitudinem nomen vitæ, non diceretur Deo, « Quoniam apud te est fons vitæ¹. » Non enim et ibi dictum est: Quoniam apud te est fons beatæ vitæ. Non addidit beatæ, tantummodo dixit « Vitæ, » ut tu intelligas beatæ. Quare? Quia si miseræ, jam nec vitæ.

VI. Ecce aliud testimonium. Jam duo diximus. Dicitur enim. « Qui bene egerunt, in resurrectionem » vitæ. » Item dictum est, « Apud te est fons vitæ². » Nusquam additum est, beatæ: sed sola intelligitur vitæ quæ beata; quæ autem non beata, nec vita. Accipe aliud rursus ex Evangelio. Dives ille qui volebat dimittere quod habebat, et de rerum suarum amissione indignabatur, quas moriendo dimittere cogebatur: credo in illa rerum magnarum, sed tamen terrenarum profluentissima copia cum gauderet, interpellabatur timore mortis, et quasi dicebat ei cor suum: Ecce gaudes in bonis, et nescis, quando veniat una febris. Colligis, acquisis, comparas, et servas, et gaudes: « Anima tua repetitur a » te: hæc quæ parasti, cujus erunt³? » Hac cogitatione, quantum intelligitur, cum velut quibusdam timoris stimulis sæpe compungeretur, accessit ad Dominum, et ait illi: « Magister bone, quid faciam, ut vitam æternam » consequar⁴? » Timebat mori, et cogebatur mori. Non erat qua iret, ne periret. Constipatus necessitate moriendi, et cupiditate vivendi, accessit ad Dominum, et ait: « Magister bone, quid faciam, ut vitam æternam conse- » quar? » Audivit inter cætera, ut potius dicamus quod ad rem præsentem pertinet: « Si vis venire ad vitam, » serva mandata. » Hoc est quod me dixeram probatu-

¹ Psal. xxxv, 10. — ² Joan. v, 29, et Psal. xxxv, 10. — ³ Luc. xii, 20.

— ⁴ Matth. xix, 16.

rum. Nec ille qui interrogavit, dixit : « Quid faciam, ut » vitam consequar » beatam, sed tantummodo « Vitam » dixit æternam. » Nolendo mori, quæsit vitam quæ non habet finem. Et numquid non, sicut dixi, etiam in tormentis impiorum vita non habet finem? Sed hanc ille non vocabat vitam. Quæ esset in doloribus et cruciatibus, vitam non esse sciebat : mortem potius appellandam esse noverat. Ideo vitam æternam quærebat : ut ubi vita auditur, de beatitudine non dubitetur. Et Dominus ad illum non dixit : Si vis venire ad vitam beatam, serva mandata : sed etiam ipse solam vitam nominavit, et ait : « Si vis venire ad vitam, serva mandata. » Ergo illa vita in tormentis non est vita ; et illa vita sola est, quæ beata : nec beata esse potest, nisi fuerit æterna. Propterea dives ille sciens se interpellari quotidie timore mortis, vitam æternam quærebat. Nam vitam beatam, sicut ei videbatur, jam habebat. Erat enim dives et sanus, et credo quia dicebat sibi : Nihil volo amplius, si possit esse perpetuum. Habebat enim quasi amabiles voluptates, quia satiabat stultas cupiditates. Proinde Dominus uno eum nomine vitæ, si ille intellexit, correxit. Non ait : Si vis venire ad vitam æternam, quam ille quærebat, quasi jam habens beatam ; nec ait : Si vis venire ad vitam beatam ; sciens quia si misera est, nec vita dicenda est ; sed ait : « Si vis venire ad vitam : » ibi est æterna, ibi beata : « Si vis venire ad vitam, serva mandata. » Ergo vita, quæ æterna et beata : quia si non æterna, nec beata ; si autem æterna in pœnis, nec vita.

VII. Quid est, fratres? Cum quærerem utrum velletis vivere, omnes respondebatis velle vos ; utrum velletis sani esse, omnes respondebatis velle vos. Sed sanitas et vita si timetur ne finiatur, jam non est vita. Non est enim semper vivere, sed semper timere. Si semper timere,

semper cruciari. Si cruciatus sempiternus, ubi vita æterna? Tenemus certe non esse beatam, nisi vitam æternam ; imò non esse beatam, nisi vitam : quia si non æterna, et si non cum satietate perpetua, procul dubio nec beata, nec vita. Invenimus, omnes consentiunt. Invenimus plane in cogitatione, nondum in possessione. Hæc est possessio quam omnes quærunt ; nemo est qui non quærat. Malus sit, bonus sit, ipsam quærit : sed bonus fidenter, malus impudenter. Quid quæris bonum male? Nonne tibi respondet ipsa postulatio tua, quam sis improbus, cum quæris bonum malus? Nonne rem quæris alienam? Si ergo summum bonum quæris, hoc est, vitam ; bonus esto, ut ad bonum pervenias. « Si vis venire » ad vitam, serva mandata. » Cum autem pervenerimus ad vitam, quid addam æternam? quid addam beatam? semel vitam, quia ipsa est vita, quæ et æterna et beata : cum pervenerimus ad vitam, certum nobis erit in ea nos semper futuros. Nam si erimus ibi, et utrum ibi semper futuri simus, incerti erimus ; etiam ibi erit timor. Et si erit timor, cruciatus erit, non carnis, sed, quod pejus est, cordis. Ubi autem cruciatus, quæ beatitudo? Erit ergo nobis certum, quia in illa vita semper erimus, et eam finire non poterimus : quia in illius regno erimus, de quo dictum est : « Et regni ejus non erit finis¹. » Et gloriam Sanctorum Dei, quorum mors est pretiosa in conspectu ejus, cum Sapientia demonstraret, ait, sicut in fine lectionis audistis : « Et regnabit eorum Dominus » in perpetuum². » Erimus ergo in regno magno et sempiterno ; et ideo magno et sempiterno, quia justo.

VIII. Nemo fallit ibi, nemo fallitur : non est illie ut male suspiceris de fratre tuo. Pleraque enim mala generis humani non aliunde oriuntur, nisi de suspicionibus

¹ Luc. i, 33. — ² Sap. iii, 8.

falsis. Credis de homine quod oderit te, qui forte amat te; et per pravam suspicionem fis inimicissimus amicissimo. Quid faciat, cui non credis, et cor suum tibi demonstrare non valet? Loquitur tibi dicens: Amo te. Sed quia posset tibi hoc dicere et mentiens, (ea sunt enim verba mentientis, quæ vera dicentis,) non credendo adhuc odisti. Ideo securum te facere voluit ab eo peccato, qui tibi dixit: « Diligite inimicos vestros¹. » Christiane, dilige et inimicos tuos, ne incautus oderis et amicos. Corda ergo nostra in hac vita videre non possumus, « Donec veniat Dominus, et illuminet abscondita » tenebrarum, et manifestabit cogitationes cordis; et » tunc laus erit unicuique a Deo². »

IX. Ergo si quis nobis modo diceret, cui procul dubio crederemus, si Propheta diceret, si Deus quomodo vellet, et per quem vellet, diceret: Vivite securi, omnia vobis abundabunt, nemo vestrum morietur, nemo ægrotabit, nemo dolebit; abstuli mortem de genere humano, nolo quisquam moriatur, si diceret; quasi securi facti exultaremus, et nihil amplius requireremus. Sic nobis videtur omnino. Si hoc audiremus, continuo vellemus et hoc nobis addi, ut corda invicem videremus, nec invideremus; ut non humana suspicione, sed divina veritate videremus: ne essem sollicitus de amico meo, de vicino meo, ne me odisset, ne mihi malum vellet, et ipsa sollicitudine prius malum facerem, quam paterer. Quæreremus hoc sine dubio, quæreremus certam vitam, et invicem cognitionem cordium nostrorum. Jam enim intelligitis quam dicam vitam; ne sæpius commendando obtundam potius quam instruam. Ergo vitæ vellemus addi veritatem, ut corda nostra invicem nosceremus, ne nostris suspicionibus falleremur: ut de ipsa vita perpetua, quod ab ea non caderemus certi essemus. Adde

¹ Matth. v, 44. — ² 1 Cor. iv, 5.

vitæ veritatem, et invenis vitam beatam. Nemo enim vult falli, quomodo non vult mori. Da mihi hominem qui falli velit. Qui fallere velint, quam multi inveniuntur: qui falli velit, nemo. Componere tecum. Non vis falli, noli fallere: quod pati non vis, noli facere. Vis venire ad vitam, ubi non fallaris: age modo vitam, ubi non fallas. Vis venire ad vitam, ubi non fallaris? quis nolit? Delectat merces; non dedigneris opus, cujus merces est. Age modo vitam, ubi non fallas; et venies ad vitam, ubi non fallaris. Veraci merces reddetur veritas, et temporaliter bene viventi merces reddetur æternitas.

X. Ergo omnes hoc volumus, fratres, vitam et veritatem. Sed qua venimus, qua imus? Nam quo veniamus, etsi nondum possessione tenemus, jam tamen cogitatione et ratione credimus et videmus: ad vitam tendimus et veritatem. Ipse Christus est. Qua ire quæris? « Ego » sum, inquit, via. » Quo ire quæris? « Et veritas et » vita. » Ecce quod Martyres amaverunt, ideo præsentia et transitoria contempserunt. Nolite mirari fortitudinem, amor vicit dolorem. Massæ ergo candidæ solemnitate candida conscientia celebremus; et vestigia Martyrum sectantes, caputque Martyrum et nostrum intuentes, si ad tam magnum bonum venire concupiscimus, iter durum non timeamus. Qui promisit verax est, qui promisit fidelis est, qui promisit fallere non potest. Dicamus ergo ei candida conscientia: « Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras¹. » Quid times vias duras passionum et tribulationum? Transit ipse. Respondes forte: Sed ipse. Transierunt Apostoli. Adhuc respondes: Sed Apostoli. Accipio. Responde: transierunt postea et multi viri. Erubescere: transierunt et foeminae. Senex venisti ad passionem? noli timere mortem, vel quia vicinus

¹ Psal. xvi, 4.

es morti. Juvenis es? transierunt et juvenes, qui adhuc vitam sibi sperabant: transierunt et pueri, transierunt et puellae. Quomodo adhuc via aspera est, quam multi ambulando linierunt? Hæc ergo est sollemnis et assidua commonitio nostra ad vos, fratres, ut solemnitates Martyrum, non vana solemnitate celebremus; sed quos in suis solemnitatibus amamus, etiam fide simili imitari non formidemus.

SERMO CCCVII⁴.

In decollatione beati Joannis Baptistæ, I.

I. CUM sanctum Evangelium legeretur, crudele spectaculum ante oculos nostros constitutum est (5), caput sancti Joannis in disco, feralis missus crudelitatis, propter odium veritatis. Puella saltat, et sævit mater: et inter delicias et lascivias convivantium temere juratur, et impie quod juratur, impletur. Factum est Joanni quod ipse prædixerat. De Domino enim Jesu Christo dixerat, « Illum oportet crescere, me autem minui². » Iste minutus est in capite, ille crevit in cruce. Odium peperit veritas. Non potuit æquo animo tolerari, quod homo Dei sanctus monebat: qui utique salutem eorum quærebat, quos sic monebat. Responderunt illi mala pro bonis. Quid enim ille diceret, nisi quo plenus erat? Et quid illi responderent, nisi quo pleni erant? Ille triticum seminavit, sed spinas invenit. Dicebat regi: « Non licet tibi

¹ Alias x, inter additos a Parisiensibus. — ² Joan. III, 30.

» habere uxorem fratris tui⁴. » Vincebat enim regem libido: tenebat apud se prohibitam uxorem fratris sui. Sed eum tamen sic libebat, ut non sæviret. Honorabat eum, a quo verum audiebat. Sed mulier detestabilis odium concipiebat, quod aliquando dato tempore pareret. Quando parturiebat, peperit filiam, filiam saltantem. Et rex ille qui sanctum virum habebat Joannem, qui eum propter Dominum timebat, etsi ei non obediebat, posteaquam ab illo petitum est caput Joannis in disco, contristatus est. Sed propter jurationem et propter concumbentes, misit spiculatorem, et implevit quod juravit.

II. Admonet nos locus iste, charissimi, ut propter vitam et mores vestros aliquid vobis de juramento tractemus. Falsa juratio non est leve peccatum: imo tam magnum peccatum est, falsum jurare, ut propter reatum falsæ jurationis Dominus prohibuerit omnem jurationem. Ait enim: « Dictum est: Non perjurabis, reddes » autem Domino jusjurandum tuum: ego autem dico vobis, non jurare omnino, neque per cælum, quia thronus Dei est; neque per terram, quia scabellum pedum » ejus est; neque aliud quodcumque juramentum; neque » per caput tuum juraveris, quia non potes facere capillum album aut nigrum. Sit autem in ore vestro, Est, » est: Non, non. Si quid amplius est, a malo est². »

III. Invenimus autem in Scripturis sanctis Dominum jurasse, quando ei usque ad immolationem dilecti filii obedivit Abraham. Locutus est ei Angelus de cælo dicens: « Per memetipsum juro, dicit Dominus, quia » obaudisti vocem meam, et non pepercisti filio tuo dilecto propter me, benedicens benedicam te, et implebo » semen tuum, sicut stellas cæli, et sicut arenam maris,

¹ Marc. VI, 18. — ² Matth. V, 33-37.

» et benedicentur in semine tuo omnes gentes¹. » Quod videtis totum orbem terrarum Christianos implere, exhibet verax juratio Dei. Itemque in Psalmis de Domino Jesu Christo prophetatum est : « Juravit Dominus, et non » poenitebit eum : tu es sacerdos in æternum secundum » ordinem Melchisedech². » Qui noverunt Scripturas, sciunt quid protulerit Melchisedech sacerdos Dei excelsi, quando benedixit Abraham. Non oportet ut hoc memoremus, propter catechumenos. Fideles tamen agnoscunt, quemadmodum ante prophetatum sit, quod modo videmus impleri. Et unde hoc? Quia juravit Dominus. Et « Juravit Dominus, et non poenitebit eum : » non quomodo Herodem poenituit quia juraverat.

IV. Cum ergo Dominus juraverit, quare Dominus Christus suos jurare prohibuit? Dico quare. Non est peccatum, verum jurare. Sed quia grande peccatum est falsum jurare, longe est a peccato falsum jurandi qui omnino non jurat : propinquat falsæ jurationi, qui vel verum jurat. Dominus ergo, qui prohibuit jurare, supra ripam te noluit ambulare, ne pes tuus in angusto labatur, et cadas. Sed Dominus juravit, inquit. Securus jurat, qui mentiri nescit. Non te moveat, quia Dominus juravit; quia forte non debet jurare nisi Deus. Tu enim quando juras, quid facis? Testem Deum adhibes. Tu illum, ipse se ipsum. Sed tu homo, quia in multis falleris, plerumque adhibes testem veritatem ad tuam falsitatem. Aliquando et nolens homo perjurat, cum verum putat esse quod jurat. Non est quidem tantum peccatum, quantum ejus qui scit falsum esse, et tamen jurat. Quanto melior, et a peccato isto gravi omnino longe fit, qui audit Dominum Christum, et non jurat?

V. Scio grave esse consuetudini vestræ : sed et grave

¹ Gen. xxii, 16, 17. — ² Psal. cix, 4.

fuit consuetudini nostræ. Timendo Deum abstulimus jurationem de ore nostro. Ecce vobiscum vivimus : quis nos aliquando audivit jurantes? Numquid non consueverat quotidie jurare? At ubi legi, et timui, luctatus sum contra consuetudinem meam, in ipsa luctatione invocavi Dominum adiutorem¹. Præstitit mihi Dominus adiutorium non jurandi. Nihil mihi facilius est, quam non jurare. Hoc ideo admonui Charitatem Vestram, ne dicatis : Quis potest? O si Deus timeatur, o si perjuri expavescant? lingua frenatur, veritas tenetur, juratio tollitur.

SERMO CCCVIII⁴.

In eadem solemnitate, II.

I. PROPTER hunc locum, quem hodie audivimus, cum Evangelium recitaretur, dico Charitati Vestræ : videtis miserum istum Herodem, Joannem sanctum virum et Dei hominem dilexisse : sed quoniam temere juravit ebrius lætitia et delectatione saltantis, daturum se promissit quidquid illa puella, quæ saltando placuerat, poposcisset. At ubi poposcit rem crudelem et nefariam, contristatus est quidem ; videbat enim tantum scelus fieri : sed positus inter jurationem suam et puellæ petitionem, ubi videbat cruentum facinus, ibi rursus timebat reatum perjurii ; ne Deum offenderet perjurando, Deum offendit sæviendo. Dicit mihi aliquis : Quid ergo debuit facere Herodes? Si dixero : Non debuit jurare : quis non videat hoc eum non facere debuisse? Sed non con-

¹ Vide Ser. 180, n. 10. — ² Alias xi, ex additis a Parisiensibus.

sulor de homine, utrum jurare debeat; sed quid facere debeat qui juravit. Ipsa est magna deliberatio. Temere juravit: quis nesciat? Tamen lapsus est, juravit. Ecce puella petivit caput sancti Joannis: quid facere debuit Herodes? Demus illi consilium. Si dixerimus: Parce Joanni, ne facias scelus: perjurium suademus. Si dixerimus: Noli perjurare: ad scelus implendum provocamus. Mala conditio. Antequam veniatis ergo ad istum bicipitem laqueum, tollite de ore vestro temerarias jurationes: antequam veniatis ad istam consuetudinem malam, moneo fratres meos, moneo filios meos: quid opus est, ut veniatis ad hunc articulum, ubi non possumus invenire consilium?

II. Tamen Scripturis diligentius perscrutatis, occurrit mihi unum exemplum, ubi video pium hominem et sanctum in temerariam jurationem cecidisse, et maluisse non facere quod juraverat, quam jurationem suam fuso hominis sanguine implere. Commemoro ergo Charitatem Vestram. Quando Saül sanctum David persequabatur ingratus, ille cum suis ibat quocumque poterat, ne inveniretur a Saüle, et occideretur. Et quodam die ab homine divite, qui vocabatur Nabal, et tondebat oves suas, petivit sustentaculum victus, sibi et eis qui cum illo erant¹. Immisericors dare noluit, et quod est gravius, contumeliose respondit. Juravit sanctus David, eum occisurum se esse. Erat enim armatus. Et quod facile fuerat, et juste facere ira persuadente videbatur, incautus fudit jurationem: et coepit ire, ut faceret quod juraverat. Occurrit Abigaïl uxor Nabal, et tulit ei necessaria quæ poposcerat. Suppliciter eum rogavit, flexit, et a mariti sanguine revocavit. Juravit temere, sed non implevit jurationem majore pietate. Proinde, charissimi,

¹ 1 Reg. xxv.

iterum redeo ad monendos vos. Ecce sanctus David, non quidem iratus sanguinem hominis fudit; sed eum falsum jurasse negare quis poterit. De duobus peccatis elegit minus: sed minus fuit illud in comparatione majoris. Nam per se ipsum appensum, magnum malum est falsa juratio. Prius ergo laborare debetis, et configere adversus consuetudinem vestram malam, malam, malam, et valde malam; et tollere jurationem de oribus vestris.

III. Si quis autem provocaverit te ad jurationem, ut forte sic sibi existimet satisfieri posse, si juraveris de illa re, quam putat te commisisse aut fecisse, et forsitan non fecisti: ne remaneat in illo mala suspicio, si juraveris tu, non sic peccas quomodo ille qui te provocavit: quia dixit Dominus Jesus: « Sit in ore vestro, Est, est: Non, » non. Si quid amplius est, a malo est¹. » Loquebatur autem de juratione, ubi nos intelligere voluit ipsam jurationem a malo esse. Si ab alio provocatus fueris, ab ipsius malo erit quod juras, non a tuo. Et hoc est prope a malo communi generis humani, quoniam corda nostra videre non possumus. Nam si corda nostra videremus, cui juraremus? Quando a nobis exigeretur juratio, quando videretur oculis proximi ipsa cogitatio?

IV. Scribite in cordibus vestris quod dico: Ille autem qui hominem provocavit ad jurationem, et scit eum falsum esse juraturum, vincit homicidam. Quia homicida corpus occisurus est, ille animam; imo duas animas, et ejus quem jurare provocavit, et suam. Scis verum esse quod dicis, et falsum esse quod ille dicit, et jurare compellis? Ecce jurat, ecce pejerat, ecce perit: tu quid invenisti? Imo et tu peristi, qui de illius morte te satiare voluisti.

V. Aliquid dicam, quod nunquam dixi Charitati Ves-

¹ Matth. v, 37.

træ, in hoc populo, quod contigit in hac ecclesia. Fuit hic homo quidam simplex, innocens, bene fidelis, a multis vestris, id est Hipponensibus, imo ab omnibus cognitus, Tutuslymeni vocatus. Tutumlymeni quis vestrum non novit, qui cives estis? Ab illo audivi quod dico. Nescio quis negavit ei, vel quod commendaverat, vel quod ei debebatur; et hominis fidei se commisit. Commotus provocavit eum ad iurandum. Juravit ille, iste perdidit: sed isto perdente, ille penitus periit. Dicebat ergo iste Tutuslymeni homo gravis et fidelis, ipsa nocte exhibitum se fuisse ad iudicem, et cum magno impetu atque terrore se pervenisse ad præsentem excelsum quemdam et admirabilem virum, cui parebat officium similiter excelsum, justum fuisse perturbatum retro revocari, et interrogatum fuisse his verbis: Quare provocasti hominem ad iurationem, quem sciebas falsum esse juraturum? Respondit ille: Negavit mihi rem meam. Responsum est illi: Et nonne melius erat, ut rem tuam quam exigebas perderes, quam animam hominis istius falsa iuratione perimeres? Prostratus iussus est cædi. Cæsus est tam graviter, ut in dorso evigilantis vestigia plagarum apparerent. Sed dictum est illi, postquam emendatus est: Parcitur innocentiae tuæ, de cætero cave ne facias. Fecit quidem ille grave peccatum, et emendatus est: sed multo gravius peccatum faciet, qui post istum meum sermonem et istam meam admonitionem et exhortationem tale aliquid fecerit. Cavete a falsa iuratione, cavete a temeraria iuratione. Ab his duobus malis securissime cavebitis, si consuetudinem jurandi a vobis abstuleritis.

SERMO CCCIX 4.

In Natali Cypriani Martyris, I.

I. SERMONEM a nobis debitum auribus et cordibus vestris exigit tam grata et religiosa solemnitas, qua passionem beati Martyris celebramus. Tristis procul dubio tunc Ecclesia fuit, non damno cadentis, sed desiderio recedentis; semper cupiens videre præsentem tam bonum rectorem atque doctorem. Sed quos afflixerat sollicitudo certaminis, consolata est corona victoris. Et nunc, non solum sine ulla tristitia, verum etiam cum ingenti lætitia cuncta quæ tunc gesta sunt legendo et diligendo recolimus; dieque isto gaudere jam concessum est, non timere. Neque enim eum formidamus terribiliter venientem, sed expectamus hilariter redeuntem. Placet itaque universam illam fidelissimi et fortissimi et gloriosissimi Martyris passionem cum exultatione recordari præteritam, quam tunc fratres cum sollicitudine sustinere futuram.

II. Primo igitur quod pro fide confessionis Christi in exilium Curubin missus est, non sancto Cypriano aliquid nocitum, sed multum illi præstitutum est civitati. Quo enim ipse mitteretur, ubi ille non esset, propter cuius testimonium mittebatur? Christus ergo qui ait: « Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad con- » summationem sæculi², » in omni loco membrum suum excipiebat, quocumque furor inimici pellebat. O stulta

¹ Alias XII, inter additos a Parisiensibus. — ² Matth. XXVII, 20.